

برنامه‌ریزی ناحیه‌ای - روستایی (مبانی و ایران)

مجموعه جغرافیا

مؤلف: حسین عبادی

همراه با سوالات و پاسخ کنکور ۹۰

کتابخانه علمی ارشد

عبادی، حسین

برنامه‌ریزی ناحیه‌ای - روستایی (مبانی و ایران) رشته جغرافیا / حسین عبادی

مهر سبحان، ۱۳۹۰

۲۱۴ ص: جدول، نمودار (آمادگی آزمون کارشناس ارشد جغرافیا)

ISBN: 978-964-164-289-3

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

فارسی - چاپ اول

۱- برنامه‌ریزی ناحیه‌ای - روستایی (مبانی و ایران) ۲- آزمونها و تمرینها (عالی)

۳- آزمون دوره‌های تحصیلات تکمیلی ۴- دانشگاهها و مدارس عالی - ایران - آزمونها

ج - عنوان

لج ۳۷ / ق/ LB۲۳۲۵

۳۷۸/۱۶۶۴

ردیفی دیوین:

۸۵ / ۴۱۰۰۵ م

کتابخانه ملی ایران

✓ نام کتاب: برنامه‌ریزی ناحیه‌ای - روستایی (مبانی و ایران)

✓ مؤلف: حسین عبادی

✓ ناشر: مهر سبحان

✓ نوبت و تاریخ چاپ: اول / ۱۳۹۰

✓ تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

✓ قیمت: ۱۳۰/۰۰۰ ریال

✓ شابک: ISBN 978-964-164-289-3

انتشارات مهر سبحان: خیابان ولیمصر، بالاتر از تقاطع مطهری، روبروی نئادی هتل بزرگ تهران.

تلفن: ۸۸۱۰۰۱۱۳-۴

چنب بانک ملی، پلاک ۲۰۵۰

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به موسسه آموزش عالی آزاد ماسهان می‌باشد و هر

گونه اقتباس کپی‌برداری از این اثر بدون اخذ مجوز پیگرد قانونی دارد.

مقدمه ناشر

آیا آنانکه می‌دانند با آنانکه نمی‌دانند برابرند؟ (قرآن کریم)

پس از حمد و سپاس و ستایش به درگاه بی‌همتای احدیت و درود بر محمد مصطفی، عالی‌نمونه بشریت که در تاریخ دور تاریخ، بنا به فرمان نافذ صمدیت از میان مردمی برخاست که خود بودند در پست‌ترین حد توحش و ضلال و بربریت و آنگاه با قوانین شامل خویش هم ایشان را راهبری نمود و رهانید از بدویت و استعانت جوییم از قرآن کریم، کتابی که هست جاودانه و بی‌نقص تا ابدیت.

کتابی که در دست دارید آخرین ویرایش از مجموعه کتب خودآموز مؤسسه آموزش عالی آزاد ماهان است که بر مبنای خلاصه درس و تأکید بر نکات مهم و کلیدی و تنوع پرمش‌های چهار گزینه‌ای جمع‌آوری شده است. در این ویرایش ضمن توجه کامل به آخرین تغییرات در سرفصل‌های تعیین شده جهت آزمون‌های ارشد تلاش گردیده است که مطالب از منابع مختلف معتبر و مورد تأکید طراحان ارشد با ذکر مثال‌های متعدد بصورت پرسش‌های چهار گزینه‌ای با کلید و در صورت لزوم تشریح کامل ارائه گردد تا دانشجویان گرامی را از مراجعه به سایر منابع مشابه بی‌نیاز نماید.

لازم به ذکر است شرکت در آزمون‌های آزمایشی ماهان که در جامعه آماری گسترده و در سطح کشور برگزار می‌گردد می‌تواند محک جدی برای عزیزان دانشجو باشد تا نقاط ضعف احتمالی خود را بیابند و با مرور مجدد مطالب این کتاب، آنها را برطرف سازند که تجربه سال‌های مختلف موکد این مسیر به عنوان مطمئن‌ترین راه برای موفقیت می‌باشد.

لازم به ذکر است از پورتال ماهان به آدرس www.mahanportal.ir می‌توانید خدمات پشتیبانی را دریافت دارید.

و نیز بر خود می‌بالیم که همه ساله میزان تطبیق مطالب این کتاب با سؤالات آزمون‌های ارشد- که از شاخصه‌های مهم ارزیابی کیفی این کتاب‌ها می‌باشد- ما را در محضر شما سربلند می‌نماید.

در خاتمه بر خود واجب می‌دانیم که از همه اساتید بزرگوار و دانشجویان ارجمند از سراسر کشور و حتی خارج از کشور و همه همکاران گرامی که با ارائه نقطه نظرات سازنده خود ما را در پربارتر کردن ویرایش جدید این کتاب یاری نمودند سپاسگزاری نموده و به پاس تلاش‌های بی‌چشمداشت، این کتاب را به محضرشان تقدیم نماییم.

مؤسسه آموزش عالی آزاد ماهان

معاونت آموزش - بهار ۹۰

مقدمه مولف

سپاس یزدان پاک را که مرا یاری نمود تا بتوانم خدمتی هر چند ناچیز در جهت ادای دین خود به علم جغرافیا، به دانش پژوهان این عرصه عرضه کنم.

مجموعه‌ی گردآوری شده، حاصل تلاش بی‌وقفه‌ی نگارنده به همراه راهنمایی‌های اساتید مجرب علم جغرافیا می‌باشد. این مجموعه شامل مواد امتحانی زیر است:

- جغرافیای شهری (مبانی و ایران)
- برنامه‌ریزی شهری (مبانی و ایران)
- ژئومورفولوژی (مبانی و ایران)
- آب و هواشناسی (مبانی و ایران)
- برنامه‌ریزی ناحیه‌ای و روستایی (مبانی و ایران)
- فلسفه‌ی جغرافیا

از آنجایی که مجموعه‌ی علوم جغرافیا (کد ۱۱۰۲) برخلاف دیگر گروه‌های آزمایشی دارای منابع امتحانی مشخص و معینی نمی‌باشد، بنابراین سعی شده است تا حد امکان از تمامی کتب موجود در این رابطه که آورده شدن حتی یک سوال از آنها نیز احتمال داده می‌شود، مطالبی استخراج شود.

هدف اصلی در این کتاب فراهم آوردن زمینه‌های مطالعاتی برای دانشجویانی است که به اکثریت منابع و کتاب‌های مرجع دسترسی نداشته و یا اینکه وقت مطالعه‌ی آنها را ندارند.

لازم به ذکر است که اطلاعات این مجموعه طبق آخرین تغییرات در کتب و مواد امتحانی گردآوری و تلاش شده تا با جدیدترین منابع معرفی شده مطابقت و هم‌پوشی داشته باشد. با این تعابیر انتظار می‌رود که مجموعه‌ی حاضر بتواند تأثیری مفید بر روند قبولی داوطلبان رشته‌ی جغرافیا داشته باشد.

گفتنی است که محتوای این مجموعه کتاب به گونه‌ای تنظیم شده که تمام گرایش‌های جغرافیا به‌علاوه‌ی گرایش‌های برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، طراحی شهری و سنجش از دور، بتوانند از این مباحث بهره ببرند.

یکی از دروس امتحانی جغرافیا، برنامه‌ریزی ناحیه‌ای (منطقه‌ای) و روستایی (مبانی و ایران) می‌باشد که در این کتاب در قالب دو بخش و دوازده فصل ارائه شده است.

مؤلف قلباً اذعان دارد که آنچه پیش رو دارید مانند ثمره‌ی هر تلاش دیگری در زندگی نمی‌تواند محصول فعالیت‌های منفرد باشد. دست‌های بسیار و اذهان متعدد به لطف پروردگار یاری رسانده‌اند تا نگارنده بتواند این مجموعه را گردآوری کند.

اما از آنجایی که هیچ تلاشی عاری از کم و کاست نمی‌باشد، نگارنده نیز در این باره هیچ‌گونه ادعایی ندارد و لیکن تردیدی نیست که در این ارتباط هر گونه قصور و کوتاهی همواره متوجه مؤلف می‌باشد. لذا از شما عزیزان خواهشمند است با نظرات اصلاحی خود اینجانب را آگاه و خشنود سازید.

در پایان نگارنده، تشکر خالصانه‌ی خویش را از راهنمایی‌های ارزشمند و به جای اساتید گرانقدر خانم دکتر ناهید سجادیان، دکتر مسعود صفایی پور، دکتر علی موحد و دیگر اساتید صاحب‌نظر ابراز می‌دارد. اساتید محترمی که نگارنده با استفاده از راهنمایی‌های مستقیم یا مطالعه‌ی آثارشان بهره‌ی فراوان کسب کرده است :

دکتر حسین آسایش، دکتر کرامت‌الله زیاری، دکتر مظفر صراف، دکتر کریم حسین زاده دلیر، دکتر حسن مطیعی لنگرودی، دکتر سید حسن معصومی اشکوری، دکتر محمد حسین پاپلی یزدی، دکتر مسعود مهدوی، دکتر عباس سعیدی، دکتر ناهید سجادیان، دکتر سعید امان پور، دکتر خلیل کلانتری، دکتر محمد رضا رضوانی، دکتر محمد جعفر زمردیان، دکتر کامران رضایی جعفری، دکتر عبدالرضا فرجی، و همچنین تمامی اساتید گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز.

جدول ضرایب مواد امتحانی هر یک از گرایش‌های جغرافیا برای ورود به دوره‌ی کارشناسی ارشد

ردیف	گرایش نام دروس امتحانی	برنامه‌ریزی شهری	برنامه‌ریزی روستایی	جغرافیای سیاسی	جغرافیای طبیعی	جغرافیای نظامی	جغرافیا- برنامه‌ریزی توریسم
۱	زبان تخصصی	۲	۲	۲	۲	۳	۲
۲	فلسفه‌ی جغرافیا	۱	۱	۱	۱	۲	۱
۳	ژئومورفولوژی (مبانی و ایران)	-	-	۱	۲	-	-
۴	آب و هوا شناسی (مبانی و ایران)	-	-	-	۲	-	-
۵	منابع آب و خاک (مبانی و ایران)	-	-	-	۲	-	-
۶	مبانی جغرافیای انسانی	-	-	۲	۱	۲	-
۷	جغرافیای شهری (مبانی و ایران)	۲	۲	-	-	-	۱
۸	مبانی جغرافیای طبیعی	۱	۱	۱	-	۲	۱
۹	جغرافیای روستایی و کوچ‌نشینی (مبانی و ایران)	-	۲	-	-	-	-
۱۰	برنامه‌ریزی ناحیه‌ای - روستایی (مبانی و ایران)	۲	۲	-	-	-	-
۱۱	برنامه‌ریزی شهری (مبانی و ایران)	۲	-	-	-	-	-
۱۲	جغرافیای سیاسی (مبانی و ایران)	-	-	-	-	-	-
۱۳	جغرافیای نظامی ایران و کشورهای همجوار	-	-	-	-	۳	-
۱۴	آمار و احتمال	-	-	۱	-	-	-
۱۵	ریاضی و آمار	-	-	-	-	-	۱
۱۶	جاذبه‌های توریستی ایران	-	-	-	-	-	۲

بخش اول: برنامه ریزی ناحیه‌ای (منطقه‌ای)

۱۳	فصل اول - سابقه، تعریف و مفاهیم برنامه ریزی
۱۵	۱-۱- سابقه‌ی برنامه ریزی منطقه‌ای
۱۵	۱-۲- تعریف و مفاهیم برنامه و برنامه ریزی
۱۶	۱-۳- اصطلاحات و واژه‌های برنامه ریزی
۱۶	۱-۴- انواع برنامه
۱۷	۱-۴-۱- انواع برنامه از نظر مدت اجرا
۱۷	۱-۴-۲- انواع برنامه از نظر وسعت انجام
۱۷	۱-۴-۳- انواع برنامه از نظر هدف
۱۷	۱-۴-۴- انواع برنامه از نظر سطوح مکانی
۱۷	۱-۵- انواع برنامه ریزی
۲۱	فصل دوم - بررسی مفاهیم و تعریف منطقه
۲۳	۲-۱- انواع مناطق برنامه ریزی
۲۴	۲-۲- تقسیمات کالبدی منطقه
۲۵	فصل سوم - تعاریف و مفاهیم برنامه ریزی منطقه‌ای (ناحیه‌ای)
۲۷	۳-۱- اهداف برنامه ریزی منطقه‌ای
۲۷	۳-۲- ماهیت و فلسفه‌ی برنامه‌ریزی منطقه‌ای
۲۷	۳-۳- دلایل نیاز به برنامه ریزی منطقه‌ای
۲۷	۳-۴- مراحل برنامه ریزی
۲۸	۳-۵- مراحل فرایند برنامه ریزی منطقه‌ای
۲۹	فصل چهارم - نظریه‌های توسعه‌ی منطقه‌ای
۳۵	فصل پنجم - برنامه ریزی ناحیه‌ای (منطقه‌ای) در جهان و ایران
۳۷	۵-۱- سابقه‌ی برنامه ریزی منطقه‌ای در جهان
۳۹	۵-۲- برنامه ریزی منطقه‌ای در ایران
۴۰	۵-۳- طرح‌ها و مطالعات توسعه‌ی منطقه‌ای در ایران
۴۰	۵-۳-۱- منطقه‌بندی پیشنهادی
۴۱	۵-۳-۲- مطالعه‌ی آمایش سرزمین (ستیران)
۴۱	۵-۳-۳- مطالعه‌ی توسعه‌ی محور شرق
۴۱	۵-۳-۴- طرح جامع تولید و توسعه‌ی پروتئین

۴۱	۵-۳-۵- طرح جامع کشت
۴۱	۵-۳-۶- طرح جامع آب (جاماب)
۴۲	۵-۳-۷- طرح جامع شاهراهها
۴۲	۵-۳-۸- طرح ریزی کالبدی ملی
۴۲	۵-۳-۹- طرح اسکان ۹۰
۴۲	۵-۳-۱۰- طرح جامع شهرستان
۴۲	۵-۳-۱۱- برنامه ریزی ۱۴۰۰ (طرح استقرار حیوه طیبه)
۴۳	مجموعه نکات برنامه ریزی ناحیه‌ای (منطقه‌ای)
۷۰	مجموعه سؤالات چهار گزینه‌ای
۸۷	پاسخنامه

بخش دوم: برنامه ریزی روستایی (مبانی و ایران)

۹۱	فصل ششم- روستا و روستانشینی
۹۳	۱-۱- تعریف روستا
۹۴	۱-۲- روستانشینی
۹۵	فصل هفتم- برنامه ریزی روستایی و اهمیت آن
۹۷	۱-۲- برنامه ریزی روستایی
۹۷	۲-۲- ضرورت و اهمیت برنامه ریزی روستایی
۹۸	۲-۳- اهداف برنامه ریزی روستایی
۹۹	فصل هشتم- تاریخچه برنامه ریزی روستایی
۱۰۱	۱-۳- برنامه ریزی روستایی در دوران باستان
۱۰۱	۲-۳- سابقه برنامه ریزی روستایی در جهان
۱۰۱	۱-۲-۳- سابقه برنامه ریزی روستایی در کشورهای سوسیالیستی
۱۰۱	۲-۲-۳- سابقه برنامه ریزی روستایی در کشورهای صنعتی غربی
۱۰۲	۳-۲-۳- سابقه برنامه ریزی روستایی در کشورهای در حال توسعه
۱۰۲	۳-۳- سابقه برنامه ریزی روستایی در ایران
۱۰۲	۱-۳-۳- سابقه برنامه ریزی روستایی در ایران قبل از انقلاب اسلامی
۱۰۲	۱-۱-۳-۳- سابقه برنامه ریزی روستایی در دوران انقلاب مشروطیت
۱۰۳	۲-۱-۳-۳- عمران روستایی در برنامه های عمرانی اول تا پنجم قبل از انقلاب (۵۶-۱۳۲۷)
۱۰۴	۲-۳-۳- سابقه برنامه ریزی روستایی در ایران بعد از انقلاب اسلامی
۱۰۴	۱-۲-۳-۳- برنامه ریزی روستایی در برنامه های توسعه ای اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی اول تا سوم بعد از انقلاب اسلامی (۸۳-۱۳۶۸)
۱۰۵	فصل نهم- روشهای تعیین مراکز خدمات رسانی
۱۰۷	۱-۴- نظریه مکان مرکزی
۱۰۷	۲-۴- درجه فشردگی روستاها
۱۰۷	۳-۴- روش میزان سنج نهادی
۱۰۹	فصل دهم- ویژگی های جمعیتی و موضوعات اجتماعی در روستاهای ایران
۱۱۱	۱-۵- ویژگی های جمعیتی روستاهای ایران
۱۱۱	۱-۱-۵- تحول جمعیت روستایی در ایران

۱۱۱	۲-۱-۵- توزیع جمعیت در روستاهای ایران
۱۱۱	۳-۱-۵- جمعیت و اشتغال روستایی
۱۱۲	۲-۵- ویژگی های اجتماعی سکونتگاههای روستایی
۱۱۲	۱-۲-۵- گروه بندی اجتماعی روستایی
۱۱۲	۲-۲-۵- فقر روستایی
۱۱۳	فصل یازدهم- نظام اقتصادی روستاهای ایران
۱۱۵	۱-۶- شالوده های اقتصاد روستایی
۱۱۵	۲-۶- اشکال مالکیت در روستاهای ایران
۱۱۵	۳-۶- نظام بهره برداری
۱۱۵	۱-۳-۶- نظام جدید کشاورزی
۱۱۶	۲-۳-۶- نظام بهره برداری سنتی
۱۱۶	۳-۳-۶- مشاع
۱۱۷	۴-۳-۶- بنه
۱۱۸	۵-۳-۶- نسق
۱۱۹	فصل دوازدهم- اصلاحات ارضی و تأثیر آن بر روستاها
۱۲۱	۱-۷- سابقه ی تاریخی اصلاحات ارضی در ایران
۱۲۱	۲-۷- اهداف اصلاحات ارضی قبل از انقلاب اسلامی
۱۲۲	۳-۷- اصلاحات ارضی بعد از انقلاب اسلامی
۱۲۳	۴-۷- شکل مالکیت در دوره های قبل و بعد از اصلاحات ارضی
۱۲۴	مجموعه ی نکات برنامه ریزی روستایی
۱۴۰	مجموعه ی سؤالات چهارگزینه ای
۱۴۸	پاسخنامه
۱۴۹	آزمون و پاسخنامه سال های گذشته (۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰)
۲۱۴	منابع و مأخذ